Sopranistka **Lenka Cafourková Ďuricová** absolvovala brněnskou konzervatoř ve třídě Petra Julíčka a Janáčkovu akademii múzických umění u Natalie Romanové-Achaladze. Bakalářské studium ukončila rolí Popelky ve *Veselohře na mostě* Bohuslava Martinů a magisterské rolí Mařenky ve Smetanově *Prodané nevěstě*. Mistrovských kurzů se účastnila u Petera Dvorského, Reginy Renzowé a Gabriely Beňačkové. Od roku 2011 hostuje v Národním divadle Brno, v roce 2013 debutovala jako Mařenka v *Prodané nevěstě* v Moravském divadle v Olomouci, o dva roky později zde zpívala Vendulku ve Smetanově *Hubičce*.

Věnuje se rovněž sólové koncertní činnosti. Je laureátkou Písňové soutěže Bohuslava Martinů a vyhledávanou interpretkou hudby starých mistrů. Dlouhodobě spolupracuje s Czech Ensemble Baroque, čtvrtým rokem s Ensemble Inégal Adama Viktory a od roku 2017 také s Collegiem 1704 Václava Lukse; s těmito tělesy natočila několik CD. Opakovaně vystoupila na Znojemském hudebním festivalu: v roce 2014 jako Folie v Rameauově opeře *Platée* (česká premiéra, natočená Českou televizí), za niž se ocitla v širší nominaci na Cenu Thálie pro rok 2014, a v roce 2016 po boku Adama Plachetky jako Zerlina v Mozartově *Donu Giovannim*. K jejím uměleckým úspěchům patří koncertní turné v Číně (2016) a sólový debut na Pražském jaru (2017).

Mladý italský dirigent **Nicola Valentini** se věnuje hudebním stylům od baroka až po romantismus a belcanto. Hudebně se vzdělával od velmi útlého věku, a to včetně skladby a dirigování. Po studiu na konzervatoři v Parmě se věnoval vokálnímu a instrumentálnímu repertoáru 17. a 18. století, a to ve spolupráci s Ottaviem Dantonem jako jeho asistent. Založil a umělecky vede soubor Dolce Concento, současně je pomocným dirigentem orchestru Mitteleuropa.

Jako asistent Dantoneho se zúčastnil významných koncertů a inscenací v předních operních domech světa, ať už jde o milánskou Scalu, festivaly v Salcburku a Glyndebournu, benátské Teatro La Fenice, Městské divadlo ve Ferraře, Alighieriho divadlo v Ravenně, Verdiho divadlo v Terstu, operu v Lausanne, Rýnskou národní operu ve Štrasburku, Palác umění ve Valencii, Teatro Campoamor v Oviedu, Divadlo Basilej či Operu v Montpellieru. Se souborem Accademia Bizantina se podílel na řadě koncertů, představení a nahrávek, mezi něž patří Pergolesiho *L'Olimpiade* a *Il Flaminio*, Mozartův *Únos ze serailu* a *Takové jsou všechny*, Paisiellův *Hannibal v Turíně*, Rossiniho *Cesta do Remeše* a *Italka v Alžíru*, Händelův *Julius Caesar*, *Rinaldo*, *Alcina* a *Orlando*, Vivaldiho *Tito Manlio* a Monteverdiho *Orfeus*, *Návrat Odysseův do vlasti* a *Korunovace Poppey*.

Jako dirigent hostoval u orchestrů, jako jsou soubor festivalu Maggio Musicale ve Florencii, I Pomeriggi Musicali v Miláně, Haydnův orchestr v Bolzanu, Toscaniniho orchestr v Parmě, Rossiniho symfonický orchestr v Pesaru, Městský orchestr ve Ferraře nebo Asturijský symfonický orchestr v Oviedu. Po debutu v Gluckově opeře *Ezio* ve Státním divadle v Norimberku byl či bude angažován pro Rossiniho *Lazebníka sevillského* v Teatro Campoamor v Oviedu a v Teatro Jovellanos ve španělském Gijònu a pro *Popelku* v Pamploně, Gluckovu operu *Alcesta* se souborem Dolce Concento ve Ferraře, Puccíniho *Madama Butterfly* v Divadle Basilej, Rossiniho *Stabat Mater* v Pesaru, Ravenně a Boloni, dále pro koncerty s Akademií BelCanto, s orchestrem Opery v Montpellieru, florentského Maggio Musicale či s Haydnovým orchestrem v Bolzanu.

Jiří Beneš

Prosíme posluchače, aby zaujali svá místa včas, vypnuli mobilní telefony a během koncertu nefotografovali. Po jeho začátku není vstup do sálu umožněn. Změna programu a účinkujících vyhrazena!

Za podporu a spolupráci děkujeme

Luxury BRNO · R 1000 · SNP & CO · PEMM · DPMB · KlasikaPlus.cz · BRNO EXPAT CENTRE · Scala univerzitní kino · BN · Knihovna Jiřího Mahena v Brně · Dům pánů z Lipé · Brno Český rozhlas · TIC BRNO · KAM→WHERE v BRNĚ/IN BRNO · HARMONIE · partner · OPERA+

Zveme vás na

Festival mladých hudebníků **Mozartovy děti**:

Májový koncert v bazilice Nanebevzetí Panny Marie na Starém Brně 30. 5. 2019 v 19:00: **Dvořák** Biblické písně, Mše D dur „Lužanská"; Richard Novák – bas, Markéta Böhmová – soprán, Jarmila Balážová – mezzosoprán, Matúš Šimko – tenor, Jan Šťáva – bas, Smíšený sbor „mladých Mozartů" JmK, Filharmonie Brno, dirigent Robert Kružík

Slavnostní koncert Mozartových dětí v Bobycentru 16. 6. 2019 v 17:00: **Mozart** Únos ze serailu, předehra, **Haydn** Klavírní koncert D dur (1. věta), **Rossini** Vilém Tell, předehra, **Musorgskij/ Ravel** Obrázky z výstavy; Jan Schulmeister (absolutní vítěz soutěže Amadeus 2017) – klavír, Filharmonie Brno a „mladí Mozarti" ze ZUŠ JmK, dirigent Dennis Russell Davies

---

Notový materiál pro provedení Mozartových koncertních árií zapůjčilo hudební nakladatelství Bärenreiter Praha.

Filharmonie Brno, příspěvková organizace
Komenského náměstí 534/8, 602 00 Brno, ✆ +420 539 092 801
www.filharmonie-brno.cz, www.salprobrno.cz

B | R | N | O · jihomoravský kraj · MINISTERSTVO KULTURY

Statutární město Brno finančně podporuje Filharmonii Brno. Vybrané koncerty se konají za finanční podpory JmK a MK ČR.

63. koncertní sezona 2018|2019

Haydn a Mozart

Filharmonie doma I

4. abonentní koncert

Besední dům
22, 23 a 24|5|2019

Nicola Valentini

Filharmonie Brno Philharmonic

JOSEPH HAYDN
Symfonie č. 80 d moll Hob. I:80 I 20'
Symphony No. 80 in D minor, Hob. I:80
1. Allegro spiritoso
2. Adagio
3. Menuetto – Trio
4. Finale: Presto

WOLFGANG AMADEUS MOZART
Alcandro, lo confesso – Non sò d'onde viene I 9'
recitativ a árie pro soprán a orchestr KV 294
Ergo interest – Quaere superna
recitativ a árie pro soprán a orchestr KV 143 (73a) I 6'
Alma grande e nobil core
árie pro soprán a orchestr KV 578 I 4,5'

---

přestávka I 20'

JOSEPH HAYDN
Scena di Berenice Hob. XXIVa:10 I 12'
pro soprán a orchestr
1. Introduction: Allegro – Recitativo: Berenice, che fa
2. Aria: Non partir, bel idol mio
3. Recitativo: Me infelice
4. Aria: Perché, se tanti siete

WOLFGANG AMADEUS MOZART
Symfonie č. 25 g moll KV 183 I 18'
Symphony No. 25 in G minor, K 183
1. Allegro con brio
2. Andante
3. Menuetto – Trio
4. Allegro

Lenka Cafourková Ďuricová soprán / soprano
Filharmonie Brno / Brno Philharmonic
dirigent / conductor **Nicola Valentini**

Vážení posluchači,

přijměte prosím omluvu za změnu v obsazení dirigenta dnešního koncertu: hostující dirigent Alexander Liebreich odřekl v poslední chvíli z vážných zdravotních důvodů své vystoupení. Místo něho se nastudování a provedení pořadu pohotově ujal Nicola Valentini, jeden z nejtalentovanějších mladých italských dirigentů, jenž takto vystoupí v naší filharmonii vůbec poprvé.

Děkujeme za pochopení.

Mezi symfoniemi **Josepha Haydna** (1732–1809) je ***osmdesátka*** pozoruhodná z několika důvodů. Především svou mollovou tóninou – ze všech sto čtyř Haydnových symfonií je jenom osm mollových a tato navíc uplatňuje sklon své tóniny k patetickým výrazovým polohám od počátku své (tříčtvrťové!) první věty bouřlivě bojovným způsobem. Tím překvapivěji pak působí *vstřižené* idylicky valčíkové fráze v závěrech jejích jednotlivých oddílů – posluchač má dojem, jako by střídavě poslouchal dvě úplně odlišné skladby. Toto střídání je ovšem součástí celkového plánu uvolnit už příliš zaužívané způsoby hudebního sdělení a neobvyklými nároky *probourat* posluchače k novým zážitkům.

Na vnitřních částech symfonie zaujme především délka druhé věty *Adagio* – se svými osmi minutami o hodně předčí pětiminutovou část úvodní a svým durovým laděním přináší do skladby žádoucí výrazovou pohodu – je jí potřeba ke zkoušce, jež čeká na posluchače ve finále. Tam jde o všudypřítomný motiv tří stejných tónů, jenž autoritativně ovládne celou část: posluchač při nich stále zapomíná (nebo si vůbec těžko uvědomuje), že jde o synkopy (!) a že skutečný průběh hudebního sdělení, jen občas naznačovaný, se tedy rozvíjí jakoby s osminovým zpožděním. Není třeba připomínat, že ke tvůrčímu využití takového metrického rozvolnění bylo zapotřebí vpravdě geniální hudební představivosti, a že tedy nejde o bizarní technický nápad, nýbrž o snahu obohatit už příliš zažité způsoby hudebního vyjádření.

Árií a písní (pro sólový hlas s průvodem orchestru) od **Wolfganga Amadea Mozarta** (1756–1791) je tolik, že podrobnější představu o nich disponují jen skuteční mozartovští odborníci. Dovedeme si představit, že geniální skladatel *slyšel* už při prvním setkání (četbou, poslechem) s jakýmkoli veršem nebo textovým úryvkem jeho hudební ekvivalent se všemi možnostmi jeho dalšího rozvoje – a že věnovat ho komukoli bylo nejpřirozenější a nejvděčnější formou jeho osobního kontaktu s lidmi.

Árii (s úvodním recitativem) ***Alcandro, lo confesso*** zhudebnil dvakrát; poprvé pro svou švagrovou Aloysii Weberovou – o společném studiu a opakovaném bouřlivém úspěchu při provádění informoval svého otce obšírným dopisem. Původní text z Metastasiova operního libreta má sice vyjádřit radost krále Clisthena při nečekaném setkání s domněle mrtvým synem, ale spíš než projevem otcovské lásky je vyznáním zamilované ženské bytosti (*Nevím, odkud přichází ten něžný cit, ten pohyb, který dosud nepoznán se rodí v mé hrudi. Ten mráz, jenž mi v žilách neustále proudí…*) – a tak ho také Mozart zhudebnil s určením pro ženský hlas.

Latinský text ***Ergo interest... Quaere superna*** určuje další skladbu duchovní oblasti; Mozartův otec Leopold, provázející mladičkého Amadea na zahraničních cestách, píše v únoru 1770 domů z Milána o dvou mladých (patnácti- a šestnáctiletém) pěvcích–kastrátech, s nimiž se jeho syn spřátelil a jimž věnoval, nadšen jejich zpěvem, *dvě latinská moteta*; toto je bezpochyby jedním z nich. Text měl Amadeus, zabývající se duchovní hudbou od svých skladatelských počátků, zřejmě po ruce: *Záleží na tom, jestli člověk žije špatně nebo dobře? Věrná duše! Uvažuj své kroky, snadněji zjistíš, jaký konec tě čeká, a že stojí za to vědět, zda sis zasloužila hněv nebo milost. Obrať se vzhůru, odmítej pozemské, o víc se nestarej, nestojí za to. To ti dá radosti, útěchu ve smrti, nebeskou odměnu, která je věčná.*

Árii ***Alma grande e nobil core*** na text Giuseppa Palomby napsal Mozart o deset let později ve Vídni jako sopránovou vložku do Cimarosovy opery *Dva baroni*, a to pro Theresu Villeneuve (první Dorabellu v *Così fan tutte*), které se zřejmě zdálo, že se v *Baronech* dost efektně neuplatní. *Velká duše a ušlechtilé srdce* vyznačují v árii zrazenou ženu, která se (sama) představuje jako velká dáma a rozhoduje se k nelítostné pomstě na *nevděčném* partnerovi.

Scénu Bereniky vytvořil **Joseph Haydn** v přípravě na své působení v Londýně, kam byl pozván jako patron hudební sezony. Textovým podkladem je scéna z Metastasiova libreta k *Antigonovi*, které bylo ostatně ve své době zhudebněno přinejmenším třicítkou skladatelů. Přestože zasnoubena králi Antigonovi, miluje egyptská princezna Beréniké jeho syna Demétria; osudový rozpor mezi touto láskou a synovskou povinností rozhoduje se Demétrio vyřešit sebevraždou. Berenika, která se cítí za jeho smrt spoluzodpovědná, se loučí s umírajícím, poté lká nad jeho tělem a bere si život také, kladouc se vedle něho.

Haydnovo zhudebnění zahrnuje dva recitativy a dvě árie, ale výsledný dojem je podivuhodně jednotný. Hudba sama je plná dramatických protikladů – od Bereničiny mrazivé hrůzy nad umírajícím ve smyčcovém tremolu po pohodovou melodii hoboje a fagotu jako výrazu božího uspokojení nad smrtí jejího *nesprávného milovníka* – a tento recitativ ústí do první árie, pokojného *larga* v E dur. Finální *allegro*, předpovězené krátkým recitativem, je vzrušeným a přitom virtuózním číslem, jehož průběh vede k mohutně nasazenému závěru.

Pětadvacátá ze čtyřiapadesáti Mozartových převážně durových ***symfonií*** (napsal ji sedmnáctiletý) jednak předpovídá svou tóninou ***g moll*** jednu z jeho nejvýznačnějších posledních, třiapadesátku, a jednak vnáší do Mozartova převážně a nenapodobitelně slunného díla osudově temné ladění své tóniny; připomeneme-li si, že v té je také jeho *Rekviem* nebo podivuhodně významná výpověď *smyčcového kvintetu*, daleko už vzdálená jednoduché hráčské potřebě společného muzicírování, nejsme daleko od představy, že je *odvrácenou tváří* jeho zdánlivě nezničitelného optimismu. V symfonii se navíc, prakticky hned hlavním tématem první věty, poprvé objevuje zřetelná přípověď Mozartova *životního tématu* čtyř celých (celotaktových) not. Obecně vzato odpovídá symfonie svým občas útočným charakterem dobové atmosféře hnutí *Sturm und Drang*, ale do Mozartova díla zapadá především jako výraz a předpověď temnějších stránek jeho lidské existence.

Téma druhé části je sice v dur, ale tvoří je přerušovaná linie osmi třítónových vzdechů, spíš lítostivých než líbezných; to dává větě výraz spíš bolestně těkavý, takže nepřekvapí, že následující mollový *menuet* úplně postrádá charakteristický rokokový půvab a nabízí jakési odškodnění teprve ve svém melodickém triu. Závěrečná věta se vrací plnou energií k základnímu ladění skladby, aniž by usilovala dovést ji k obvyklému vítěznému happy endu.